

NOG JULIUS COLLEN-TURNER

Door het artikel over J. COLLEN-TURNER (septembernummer), kwam ik in contact met diens zoon Bernd die te Gent woont. Hij stelde me een meer complete biografie van zijn vader ter beschikking, die we onze leden niet wilden onthouden.

N.H.

COLLEN - TURNER, Julius. Duitse kunstschilder en graveerde, geboren op 20 augustus 1881 te Schiefelbein in Pommeren. Zijn vader was boekdrukker en van joodse afkomst.

Op jeugdige leeftijd koos hij het beroep van gymnastiekleraar. Studeerde aan de Hoge School van Lichamelijke Opvoeding te Berlijn, waar hij vervolgens ook les gaf. Hij munte uit in wedstrijden voor turners, dit zijn oefeningen aan de hoge brug, het paard en de ringen. Daarbij beoefende hij met brio het schermen, dat in die tijd een zeer geprezen sport was. Hierdoor kwam hij aan de militaire school te Berlijn, waar hij o.a. als taak had, disciplinaire schermoefeningen te geven aan gestrafte kadetten. Tijdens een van deze oefeningen werd hij zelf gewond met een diepe snijwonde aan de rechter arm.

Dit luidde de tweede fase in van zijn loopbaan, want tijdens zijn herstelperiode beseft hij zijn grote aanleg voor het tekenen. Hij studeerde nu verder aan de Hoge School voor Beeldende Kunst, eveneens te Berlijn. Hij kreeg er onderricht van bekende meesters zoals : Hanke, Waldemar Friedrich en Hans Meyer. Terzelfdertijd vervolmaakte hij zijn kennis door reizen te ondernemen naar Nederland en Frankrijk. Niettegenstaande alles turnde hij regelmatig voort, zodat hij toen reeds de bijnaam kreeg van "der Turner".

Bij het uitbreken van de oorlog 1914-1918 werd hij gemobiliseerd en diende met de graad van officier in het keizerlijk leger in de strijd tegen Rusland. Hij werd zeer gewaardeerd in zijn eenheid, zodat ter gelegenheid van de verjaardag van de Keizer Wilhelm II hij de opdracht kreeg om namens zijn eenheid de gelukwensen over te brengen. Nochtans kwam hij enkele tijd later in botsing met de bevelhebbers, betreffende het uitvoeren van een aanval door zijn eenheid. Hierdoor werd hij overgeplaatst naar de verbindingstroepen (telefonie). De daarop uitgevoerde aanval, liep uit op de bijna volledige vernietiging van zijn vroegere eenheid. Nu breekt voor hem een tijd van relatieve rust aan, gedurende dewelke hij zijn kunstenaarstalenten zal bevestigen door tal van tekeningen in potlood, houtskool, sanguine en kleurpotloden. Later zal hij sommige van deze tekeningen vastleggen in gravures op zink en op koper. Hij heeft nu gelegenheid om in contact te komen met de plaatselijke bevolking, Polen en Russen, naargelang de opmars der troepen. Zijn niet strijdende functie vergemakkelijkte deze toenadering.

Na de demobilisatie vestigde de kunstenaar zich terug te Berlijn, maar ditmaal als graveerder en portrettist, waarin hij uitmunte. Zijn vroegere relaties gebruikende, vond hij vlug toegang tot alle grote industrietakken en wetenschapsmensen, zelfs tot in de kunstkringen van theater en opera. Van dan af aan tekende hij met de kunstenaarsnaam J.C. TURNER, ontleend aan zijn geliefkoosde sport.

In juni 1924 huwde hij te Berlijn Aline Höche, geboren te Oostende op 17 mei 1899, van Belgische moeder en Duitse vader. Haar vader was kapper aan het Hof van Keizer Wilhelm II, in dienst van de "Kronprincessin". Terzelfdertijd hield hij een kapperssalon in "Unter den Linden", een van de voornaamste straten van de hoofdstad. Haar vader Karl Höche, reisde ingevolge zijn druk zakeleven veel naar Engeland en logeerde enkele malen in de toen beroemde "Koningin der Badsteden". Zo leerde hij alhier zijn toekomstige vrouw Berthe Guillier uit Oostende kennen.

Haar moeder had daar in de Van Iseghemlaan een familiepensioen (waar later de "Franco-Belge huisde), maar na 1918 werd het huis onteigend. Regelmatig kwam de familie Höche-Guillier met de kinderen hun vakantie te Oostende doorbrengen.

Voor zijn huwelijk had de kunstenaar geen speciale godsdienstige overtuiging, maar het contact met de schoor moeder en de familie, beïnvloedden hem zo zeer, dat hij besloot tot het katholiek geloof toe te treden.

Op 10 mei 1929 werd hun een zoon Bernd (Bernard) geboren, te Berlijn.

Ondertussen veranderde stilaan de toestand in Duitsland. Een zekere Hitler met enkele partijbonzen nam meer en meer de macht in handen. Voor de mensen die niet van de "Partij" waren, werd het moeilijk met staatsinstellingen zaken te doen. Wat de buitenstaanders niet wisten of niet wilden weten was de intensieve voorbereiding tot de "Revanche" (oorlog) tegen Frankrijk. De kunstschilder had te goede betrekkingen met industriëlen en oud-legergedienden om niet de juiste toedracht van het gebeuren te beseffen. Zijn Belgische familie en trouwens de gehele Belgische politiek wees er op dat dit landje een vredes-eiland zou zijn.

Na veel aarzelen diende de kunstschilder dan een aanvraag in om met zijn gezin en zijn bezittingen naar België te mogen verhuizen, om bij de familie van zijn vrouw te wonen. Dit werd hem toegestaan in 1936 en zo was het nu de man die zijn vrouw volgde!

Oostende was een gehele nieuwe stap in zijn kunstenaarsleven. Zijn vrouw voelde zich thuis, maar ook hij die de wereldstad met zijn werkkring en zijn veelvuldige vrienden inruilde voor een gemoedelijke badstad, paste zich vlug aan, geboeid door de onmetelijke zee, de haven met de boten en hun vissers. Kortom hij had een karakter die de omgang met de mensen bevorderde. Stilaan hanteerde hij meer en meer penseel en palet, geen industrietaferelen meer, maar een variatie van onderwerpen van vissers, zee en polders. Stoere boerepaarden die de strandkabielen voorttrokken en windmolens te Brugge. De innerlijke mens veranderde ook, godsdienstige taferelen inspireerden hem en een Lourdes-bedevaart scheen hem te sterken in zijn dagelijks leven.

In 1939, een onbenullig feit was reeds de voorbode van de opkomende orkaan. Herhaalde malen kwamen enkele Duitsers bij de kunstenaar tevergeefs aandringen om lid te worden van de Nationale Partij van Duitsland. Dan op 10 mei 1940 brak de hel los.

Als vijand werd hij aangehouden in de namiddag van deze bewuste dag. Hij was juist een groot schilderij aan het afwerken in de Vrije Technische School te Oostende in de Stui-verstraat. Het was de uitbeelding van een leergang over een scheepsmotor. Enkele dagen later werden al deze staatsgevaarlijke personen vervoerd naar het zuiden van Frankrijk.

Weer een andere situatie, deze keer een harde beproeving, ver weg van alles dat hem dierbaar was. Maar nogmaals helpt hem zijn doorzettingsvermogen. In het gevangenenkamp te Gurs aan de Middellandse zee verblijft hij ongeveer een goed jaar en dan wordt hij ondergebracht bij burgers te St. Jean en Royan om vervolgens terecht te komen bij de "Mquisards" in die omgeving. Intussen schilderde en tekende hij ononderbroken voort, deels uit kunstenaarsdrang, deels om zijn brood te verdienen.

En zo gingen ook deze zware oorlogsjaren stillan voorbij en enkele tijd na het beëin-digen van de oorlog kwam hij na een vermoeiende treinreis te Brugge aan. Zijn vrouw en zoon, zoals veel andere gezinnen, hadden de kustzone moeten verlaten op bevel van de Duitse overheid. Ze waren opgevangen geweest gedurende de rest van de oorlog door fa-milie die destijds te Brugge woonde. Eindelijk was hij terug bij zijn familie in België, daar waar hij gedacht had te ontsnappen aan het oorlogsgeweld. Stilaan werden de rela-ties weer opgebouwd en uitgekeken naar zijn tweede Heimat-stad : Oostende.

In het begin van 1948 verhuisde hij met zijn gezin naar Oostende, waar in de Technische school een groot gedeelte van zijn meubels bewaard gebleven waren. Met volle moed begon hij aan enkele opdrachten, waaronder een kruisweg. Maar de doorstane ontberingen en de soms gevaarlijke levensomstandigheden hadden stilaan, zijn nochtans getraind lichaam, aangetast en na een korte ziekte overleed de kunstenaar op 27 november 1948 te Oostende in Plantenstraat. Op 67-jarige leeftijd was hij nochtans nog vol enthousiasme voor zijn werk, maar het lot had er ander over beschikt.

Bernd COLLEN

NATIONAAL BIOGRAFISCH WOORDENBOEK

Te koop gesteld wordt of ter inzage beschikbaar is voor gegadigden in de leeszaal van tal van bibliotheken thans het negende deel in de interessante, dikwijls kritische reeks biografische notities over allerlei al dan niet, terecht of ten onrecht vergeten (soms tijdens hun leven overschat, anderen daarentegen onderschatte) "beroemde figuren" uit het verleden. Onder de titel "Nationaal Biografisch Woordenboek" bezorgen de (Vlaamse) "Koninklijke Academiën van België" deze uitgave; dit negende deel verscheen te Brussel in 1981. Met veel interesse, soms geboeid, grasduinden wij wat in dit fraaie boekdeel - het kan tevens gerust aanspraak maken op de spitheta "verzorgd" en "leesbaar" - en stellen op papier wat ons, bewoners van de kust, meer in het bijzonder raakt en onze aandacht weerhoudt. Lic. Norbert Hostyn is er de auteur van eventjes negen, goed gedocumenteerde en gevatte bijdragen :

- Emiel BULCKE (1875 - 1963), kunstschilder en beeldhouwer (kol. 117 - 120);
- Paul CLAYS (1917 - 1994), marineschilder (kol. 150 - 155);
- Jan DE CLERCK (1881 - 1962), kunstschilder (kol. 150 - 155);
- Edouard HAMMAN (1819 - 1888), kunstschilder (kol. 325 - 329);
- Egide LINHIC (1821 - 1860), marineschilder en scheepsportrettist (kol. 481 - 486);
- Louis ROYON (1882 - 1968), marineschilder, auteur en zeeman (kol. 659 - 663);
- Charles VERBOECKHOVEN (1802 - 1889), marineschilder (kol. 798 - 801);
- Eugène VERBOECKHOVEN (1798 - 1881), kunstschilder, graveur en beeldhouwer (kol. 801-808);
- Léandre VILAIN (1866 - 1945), organist, toondichter en lerrar orgel (kol. 819 - 821).

E. SMISSAERT